

Buitenleven

Door **Richard Struijk**

Hoge Venterink, een mooie groene buffer

Wie vanuit Enschede of Losser richting Oldenzaal koerst kan het niet ontgaan dat het land zich steeds verder boven de zeespiegel verheft. Dat bleek ons reeds bij de wandeling over de Lonnekerberg en ook nu zullen we kennismaken met een fraai stukje Twents landschap: het Hoge Venterink.

Het heeft zijn ontstaan voornamelijk te danken aan het landijs, dat vele eeuwen geleden grote hoeveelheden grond

voor zich uit stuwde. Zeer oude zeekelei, stammend uit het tertiair toen de Eemzee een rustig water vormde, vermengde zich met keileem tot een stevige massa.

Wanneer we onze wandeling aan de Burg. Wallerstraat beginnen worden we al meteen aan het bovenstaande herinnerd. Wie een wegje inslaat, luisterend naar de veelzeggende naam 'Leemsteeg', weet in elk geval op welke grond hij of zij staat. Ga het bordje van Natuurmonumenten met 'privé' niet achteloos voorbij, want dat levert problemen op. De eigenlijke ingang met het dubbele hek ligt een 25 meter naar rechts! Daar geldt 'vrije wandeling op wegen en paden'.

Soms zijn deze duidelijk, maar er bevinden zich zoveel sluippaden, dat ook de wandelaar met de beste bedoelingen wel eens vastloopt. Aangezien het Hoge Venterink maar zo'n 25 hectare groot is behoort u echter niet bang te zijn voor verdwalen.

Af en toe valt uw oog op een paaltje, dat een wandelroute dient aan te geven. Mijns inziens ontbreken er nogal wat en de koppen, die doorgaans een opvallend kleurtje hebben, zijn door de tand des tijds dusdanig aangetast dat ze een bijdrage leveren tot de vergrijzing. U zult het met behulp van een kaartje en enig richtinggevoel moeten doen.

Voor de bewoners van Zuid-Berghuizen lijkt het Hoge Venterink een privé hondenuitlaatterrein te zijn en de vele bandensporen in de leem-

houdende grond getuigen van andere intenties dan wandelen en van de natuur genieten. Laat u zich echter niet afschrikken! Tijdens de ongeveer één uur durende wandeling maakt u kennis met een bijzonder fraai stukje bos grenzend aan cultuurlandschap.

Helaas wordt kennelijk zoveel water aan de bodem onttrokken of versneld afgevoerd, dat de door het natuurgebied lopende beek maar weinig water bevat. Té weinig naar mijn idee. Landbouwactiviteiten alsmede stadsuitbreiding zijn hier debet aan. 'Ondernemers, het is tijd voor Twente', zo klinkt het door de ether en de gevolgen van dit beleid zijn hier duidelijk zichtbaar. Veel Twentse gemeenten offeren hun fraaie buitengebied op voor zogenaamde economische groei.

Lopend door het bos worden we dan ook snel bepaald bij het gigantische lawaai van de autoweg, die zich op korte afstand bevindt. Een kniesoor, die daarop let, zullen de

gemeente- en autobestuurders derken, maar hinderlijk is het wel. Een goede geluidswal, beplant met inheemse struiken, zou enig soelaas kunnen bieden. Daar zal echter wel geen geld voor zijn.

Toch nodig ik u graag uit voor een wandeling, want er is veel te zien. Al spoedig vallen enkele waterpartijen op, waar kennelijk in een verleden leem werd gedolven. Deze vragen om een opknapbeurt evenals de beek, die we enkele malen kruisen. Daar naaldhout vrijwel ontbreekt is er sprake van een rijke onderbegroeiing, die we met kruid- en struiklaag aanduiden. Kolossale beuken, profiterend van de leemhoudende bodem, geven wel wat al te veel schaduw en het zure blad verteert maar moeizaam. Witte klaverzuring, Oxalis, groeit hier massaal en blijft, zulks in tegenstelling tot het speenkruid, vrijwel het gehele seizoen zichtbaar. Bij veel (zon)licht klappen de blaadjes dicht evenals bij gewone klaver. Er is evenwel een belangrijk verschil. Dat moet u zelf maar eens nagaan.

Let ook op de salomonszegels. Ze worden niet zelden een halve meter hoog. Op de wortelstok laat het afgestorven blad een litteken achter, dat zou herinneren aan het zegel van de ring van de befaamde koning Salomo van Israël.

Dalkruid treffen we eveneens in de kruidlaag aan. Het is een lelieachtige, die tot ver in het najaar kleine, rode besjes draagt. Laat de kinderen hier niet van snoepen, want ze bevatten giftige stoffen, zogenoemde hartglycosiden. Deze kunnen aanleiding geven tot misselijkheid en diarree. Vossen doen zich graag tegoed aan deze en andere bessen. Ik vond wel eens vossenkeutels, die vol zaten met de blauwzwarte bessen van de salomonszegels.

Opvallend is dat dalkruid zich bij voorkeur op zandige grond vestigt. Hier en daar ligt dan ook een laag zand op het leem, dekzand, dat door harde winden ten tijde van de ijstijden werd weggeblazen. Ook de hoge adelaarsvarens profiteren van het zand evenals de talrijke brede stekelvarens. Blijkens recent onderzoek breiden deze zich vooral uit in bossen met veel dood hout.

Hiervoor zorgen de bomen in dit bos. Dankzij de voedselrijke ondergrond verheffen zich hier niet alleen kolossale beuken, maar groeien er ook haagbeuken en zelfs winterlinden. Deze worden ook wel de kleinbladige genoemd. Hoewel geen alledaagse verschijning is deze wel degelijk inheems. Kenmerkend is onder andere de blauwgroene kleur van de onderkant van het blad waar in de oksels van de nerven zich kleine plukjes roestbruin 'haar' bevinden. Ook de scherpe punt van het blad valt op.

Haagbeuken hebben met gewone beuken niets van doen. Ze komen alleen in dit soort bossen voor. Door hun vorm zijn ze uitstekend geschikt voor aanplant in betrekkelijk smalle straten. Het blad is gezaagd en doet iets denken aan dat

ILLUSTRATIE PIET VERBERNE

van de iep. Deze hebben echter een scheve bladvoet. Haagbeuken laten zich evenals beuken goed snoeien. Verwar echter nooit een haagbeuk met een beukenhaag!

Dat dood hout ook op het Hoge Venterink leeft zien we op verschillende plaatsen. Grote bonte spechten en misschien ook wel de zwarte slaan de schors van de boom, op zoek naar voedsel. Gaten verraden de nestholten en in juni horen we niet zelden het gepeep van de jongen die op voedsel wachten, dat door de ouders wordt aangesjouwd. Een brede houtwal scheidt het natuurgebied van de aangrenzende akkers. Hier kunt u tot ver in de winter genieten van de rode bessen van de Gelderse roos, aangezien vogels er niet zo dol op zijn. Eveneens tot in de winter hangen de donkerrode bessen aan de struiken, die gretig door de vogels worden gegeten. Naar men zegt stimuleren ze het hart maar smakelijk kan ik ze niet noemen.

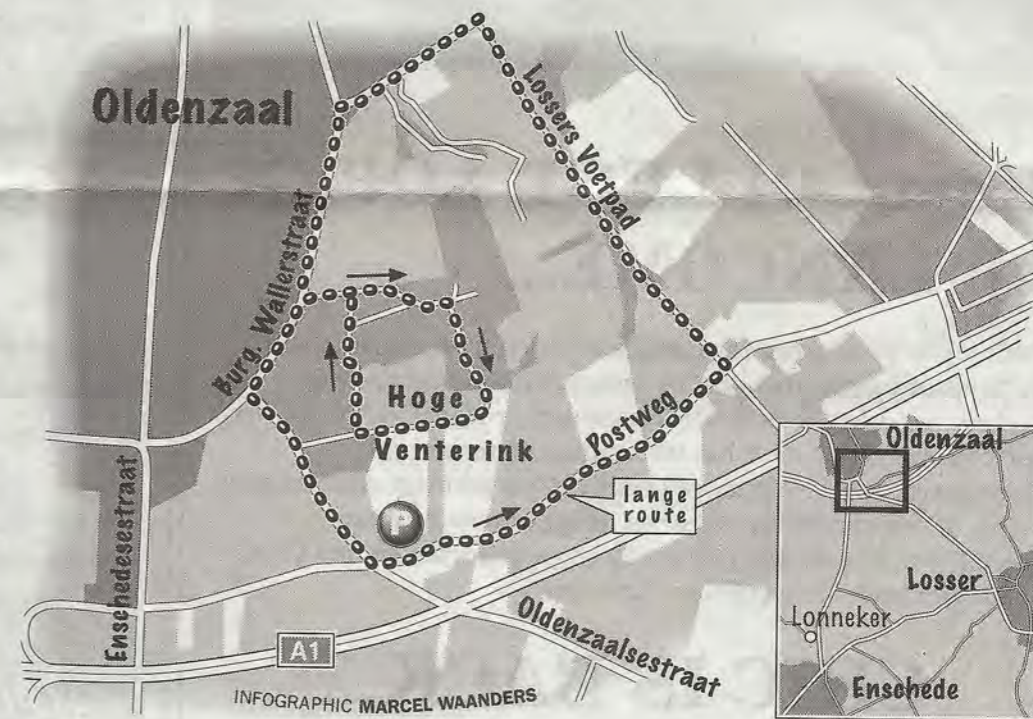
Hazelaar en kardinaalsmuts zullen de natuurliefhebber niet ontgaan. De geelgroene bloempjes van de laatste vallen minder op, dan de prachtige vierkleppige vruchten met de oranje bessen. Roodborstjes zouden er dol op zijn.

Elk jaar weer doen de rupsen van de stippelmot een aanslag op de struiken, maar sterke groeiers als ze zijn weten ze zich knap te herstellen. Zelfs door konijnen en hazen geschilderde takken verhinderden de struik niet in het voorjaar opnieuw uit te lopen. Een echte woekeraar is de hop, waarvan de ruwe ranken met de dito bladeren zich door het struweel slingeren. Helaas is deze plant tweehuizig, dat wil zeggen er zijn mannetjes en vrouwtjes. Aan de laatste verschijnen in de zomer de ichtgele 'bellen', die gebruikt werden (en worden) om het bier een bitere smaak te geven.

We laten de houtwal voor wat deze

waard is, werpen nog een blik op het weiland, waar de witbol domineert ten teken, dat we nog geen orchideeën behoeven te verwachten. De grond is té voedselrijk. Rechtsaf gaande, het bos weer in, passeren we opnieuw de beek. Landschappelijk doet deze het prima, maar een schoonmaakbeurt lijkt me wel op zijn plaats. Met deze en andere indrukken verlaten we het Hoge Venterink. Bedenken we daarbij, dat Twente

vroeger veel meer van dergelijke natuurgebieden kende en dat het steeds meer moeite kost om deze in stand te houden. 'Komt ondernemers en projectontwikkelaars, het is tijd voor Twente'. Wonen in het groen is in, maar het creëren van groene zones als buffers zou hoge prioriteit moeten hebben. Hiervan bent u na de wandeling vast overtuigd. Steun aan Natuurmonumenten en Landschap Overijssel is dan ook een 'must'.

Route

Via Losser, richting Oldenzaal. Over de autoweg 2e weg rechts. Hier auto parkeren. Let op de verbodsborden! Vanuit Hengelo/Denekamp rondweg Oldenzaal. Niet richting Enschede maar Losser. Bij afslag Zuid-Berghuizen linksaf. Burg. Wallerstraat. Duur van de wandeling ongeveer 1 uur. Stevige schoenen na regen noodzakelijk.

Wie voor de langere wandeling kiest neemt na de beschreven tocht de Postweg (vanuit het Hoge Venterink linksaf). Deze aflopen tot het 'Losserse voetpad'. Hier linksaf. Uitlopen tot Zuid-Berghuizen. Dan weer links aanhouden tot het beginpunt. Extra benodigde tijd: 1,5 uur!

